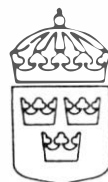

Motion till riksdagen

1988/89:Sk301

av Martin Olsson och Gunhild Bolander (c)

Skattefri barnpension

Mot.
1988/89
Sk301 – 307

Alltsedan 1979 har vi i motioner krävt skattefrihet helt eller delvis för barnpensionen så att även barn som förlorat en eller båda föräldrarna kan ha ferieinkomster eller andra inkomster upp till drygt grundavdraget utan att beskattas härför. Enligt gällande regler kan barn som ej uppbär barnpension ha ferieinkomster på 11 000 kronor innan beskattning inträder. För ett barn med barnpension bortgår däremot minst 35 procent i skatt på hela ferieinkomsten.

Våra upprepade krav på skattemässig rättvisa för barn som förlorat någon förälder har efter att först hänskjutits till en utredning senare årligen avvisats av riksdagens socialistiska majoritet. Vi finner det därför nödvändigt att åter framföra våra krav.

Rätt till barnpension inom ramen för folkpensioneringen har barn under 18 år vars far eller mor eller båda föräldrarna avlidit. Barn under 19 år har rätt till barnpension från ATP om den avlidne hade rätt till ATP. Om båda föräldrarna avlidit utgår barnpensionen med minst 62 procent av gällande basbelopp (1989 17 298 kronor). Har endast den ene föräldern avlidit skall barnpensionen tillsammans med änkepensionen uppgå till minst 41 procent av basbeloppet (1989 11 439 kronor). Barnpensionen från ATP är beroende av den avlidnes pensionsrätt.

1987 uppbär cirka 30 000 barn barnpension från folkpensioneringen med ett medelårsbelopp av 6 672 kronor. Cirka 34 000 barn uppbär barnpension från ATP med ett medelårsbelopp av 11 404 kronor.

Genom riksdagsbeslutet våren 1988 om reformering av den allmänna försäkringens efterlevandeförmåner m.m. (prop. 1987/88:171, SfU 1987/88:29) införs fr.o.m. den 1 januari 1990 vissa förbättringar vad gäller pensioner till barn som förlorat en eller båda föräldrarna. Det sker bl.a. genom att den garanterade barnpensionen vid förlust av en förälder skall utgöra 40 procent av basbeloppet och vid förlust av båda föräldrarna 80 procent. Barnpension från såväl folkpensioneringen som ATP skall utgå till dess barnet fyllt 18 år. Om barnet därefter bedriver studier vid grund- eller gymnasieskola utgår barnpension så länge dessa studier pågår, dock längst t.o.m. juni månad det år barnet fyller 20 år.

Till skillnad från underhållsbidrag och bidragsförskott räknas barnpension som skattepliktig inkomst av tjänst. Problemen som uppstår på grund av beskattningen av barnpensionen löstes inte heller i samband med beslutet om denna reform. Vår motion (1987/88:Sf39) avslogs (SkU 1987/88:46) nämligen även då av majoriteten.

Beskattningen av barnpensionen får mycket negativa följder för de ungdomar som feriearbetar eller på annat sätt får inkomster medan de uppbär barnpension. Grundavdraget i beskattningen är fr.o.m. 1988 10 000 kronor. Den föreslagna lägsta nivån för barnpensionen, 40 procent av basbeloppet, innebär att pensionen kommer att överstiga grundavdraget. Eftersom barnets övriga inkomster läggs samman med barnpensionen vid skatteberäkning kommer barnets alla inkomster över barnpensionen att ligga över grundavdraget och därmed beskattas med minst 35 procent vid genomsnittlig kommunal utdebitering.

En ungdom som har båda föräldrarna i livet – och alltså inte uppbär barnpension – kan med nuvarande skatteregler ha inkomster upp till drygt 11 000 kronor innan beskattning inträder, genom att dels 10 procent av inkomsten får upptas som schablonavdrag, dels grundavdraget är 10 000 kronor. Men på grund av att barnpensionen beskattas drabbas det barn som förlorat någon av föräldrarna av skatt på hela sin ferie- eller annan inkomst.

Det är synnerligen anmärkningsvärt att ett barn som förlorat en förälder skall betala minst 35 procent av sin inkomst av exempelvis arbete under sommaren medan övriga barn får behålla hela sin inkomst. Vi vill betona att vi anser det mycket välmotiverat att grundavdraget är så högt att små inkomster är skattefria. Men vi anser – och har alltsedan 1979 krävt – att detta även skall gälla föräldralösa barn.

Det enligt tidningsuppgifter framlagda förslaget av finansministern om slopande av grundavdraget för ungdomar under 18 år återkommer vi till. Den skattemässiga orättvisan mot barn med barnpension leder till att många av dessa barn upplever det som helt meningslöst att arbeta under ferierna – och det kan alltså vara upp till fyllda 20 år – när de finner att de får behålla endast knappt 65 procent av sin ferieinkomst, medan övriga barn ej drabbas av skatt.

I våra många motioner i riksdagen i denna fråga har vi krävt att barn med barnpension skall likställas med övriga barn i skattehänseende. Vi har därvid föreslagit att riksdagen hos regeringen skulle begära skyndsam utredning och förslag. Olika tekniska lösningar torde finnas för att uppnå syftet, och vi har därvid (senast i motionerna 1987/88:SkU303 och Sf39) angett följande tänkbara lösningar:

- Låt barn med barnpension – cirka 34 000 stycken – få tillgodoräkna sig ett extra avdrag vid beskattning ungefär motsvarande som gäller för landets drygt 1,5 miljoner folkpensionärer.
- Gör barnpensionen skattefri.
- Gör barnpensionen skattefri upp till ett visst högsta belopp.
- Gör barnets ferieinkomster och dylikt skattefria.
- Gör barnets ferieinkomster och dylikt skattefria upp till ett visst högsta belopp.

Våra sedan 1983 årligen återkommande motioner har avslagits av riksdagsmajoriteten (s och vpk) med hänvisning till att resultatet av den ena eller andra utredningen skall avvaktas.

Ett annat hinder som anförts av motståndare till en lösning är storleken av det bortfall av skatteintäkter som skulle bli följden av ett rättvisare system.

Vi vågar utgå ifrån att samhällets skatteintäkter från barn med barnpension och ferieinkomster eller ränteinkomster är försumbara – i vart fall i förhållande till vikten av att skapa rättvisa.

Det är nu viktigt att riksdagen i sak tar ställning i denna fråga och ej längre hänvisar till utredningar.

Av uppgifter i massmedia har framgått att i finansministerns icke offentliggjorda planer på omläggning av skattesystemet ingår att avskaffa grundavdraget på 10 000 kronor för ungdomar upp till 18 år. Vi finner detta vara ett mycket anmärkningsvärt förslag eftersom det skulle leda till en hårdare beskattning av yngre ungdomar än av övriga. Det bör observeras att det även bland dessa unga finns såväl sådana som helt försörjer sig genom eget arbete som de som genom ferieinkomster delvis bidrar till sin försörjning. Förslaget skulle även medföra att barn och yngre ungdomar måste deklarerat och betala skatt så snart de har någon form av inkomst.

Vi finner inte denna del av finansministerns förslag acceptabelt och motsätter oss att man genom sådan skatteskärpning för alla yngre försöker skapa någon typ av rättvisa mellan barn med och barn utan barnpension.

Vårt krav på hel eller delvis skattefrihet för barnpensionen kvarstår, och vi anser att ett riksdagsuttalande härom bör göras.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam utredning och förslag syftande till att göra barnpensionen helt eller delvis skattefri.

Stockholm den 10 januari 1989

Martin Olsson (c)

Gunhild Bolander (c)

Mot. 1988/89
Sk301